

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства
імені Костянтина Немця

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декан факультету
геології, географії, рекреації і туризму
Катерина КРАВЧЕНКО

_____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ СВІТУ

рівень вищої освіти	<u>бакалавр</u>
галузь знань	<u>С. Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</u>
спеціальність	<u>С6. Географія та регіональні студії</u>
освітня програма	<u>«Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток», «Рекреаційна географія та геобрендинг територій»</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«27» серпня 2025 року, протокол № 12

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Євгенія ТЕЛЕБЕНСЬКА, к. геогр. н., доцент, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства імені Костянтина Немця

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства імені Костянтина Немця

Протокол № 11 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

 Людмила НЕМЕЦЬ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми Катерина КРАВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Рекреаційна географія та геобрендинг територій»

Гарант освітньо-професійної програми Юлія ПРАСУЛ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 7 від «27» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії

 Юлія ПРАСУЛ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Регіони та країни світу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, за спеціальністю Сб. Географія та регіональні студії, ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток», «Рекреаційна географія та геобрендинг територій».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: сформувати у студентів розуміння про суть курсу «Регіони та країни світу», розглянути регіони світу (за класифікацією ООН), навчити розрізняти поняття «регіон світу», «територія», «акваторія», «державна», «країна», «залежна територія»; розкрити зміст джерел географічних знань про регіони та країни світу, пізнавальну та конструктивну роль країнознавства у сучасному світі; надати загальні уявлення про просторово-територіальну організацію регіонів та держав світу; міжнародні організації глобального і регіонального рівнів та взаємовідносини України з ними на сучасному етапі розвитку; формувати у студентів комплексний підхід до вивчення регіонів та країн світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: формувати вміння самостійного аналізу геополітичних, природно-кліматичних, етнодемографічних, культурно-цивілізаційних, історичних, суспільно-географічних, економічних та політико-правових особливостей розвитку країн і регіонів світу; навчитися робити висновки про причини формування історико-географічних регіонів світу.

1.3. Кількість кредитів: (3 ОПП «РГГТ»); (4 ОПП «ЕСГРР»).

1.4. Загальна кількість годин: (90 ОПП «РГГТ»); (120 ОПП «ЕСГРР»).

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
24 год.	-
Практичні заняття	
24 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
42 год. ОПП «РГГТ» 72 год. ОПП «ЕСГРР»	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток».

Формування загальних та фахових компетентностей: СК05. Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів. СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси. СК12. Здатність до системного географічного мислення. СК13. Здатність проводити дослідження регіонального розвитку та різних аспектів територіальної організації суспільства.

ОПП «Рекреаційна географія та геобрендинг територій». *Формування загальних та фахових компетентностей:* ЗК6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, захищати Батьківщину, здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції. ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. СК07. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до профілю освітньої програми. СК11. Здатність до системного географічного мислення при вивченні територіальних рекреаційних систем, усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною в процесі використання рекреаційно-туристичних ресурсів

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток».

Забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання: ПР07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтно-оболонки та її складових. ПР09. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів, досліджувати особливості регіонального соціально-економічного розвитку. ПР13. Володіти базовими знаннями з економічної та соціальної географії України і світу. ПР16. Проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.

ОПП «Рекреаційна географія та геобрендинг територій».

Забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання: ПР02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ. ПР03. Пояснювати особливості організації географічного простору, оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності, застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії на рівні, що дозволяє пояснювати географічні явища і процеси. ПР10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

Знання:

- знати місце регіоналістики та країнознавства в системі географічних наук та його зв'язки з іншими науками, закономірності й принципи, форми правління та адміністративно-територіальний устрій держав світу, головні міжнародні організації світу, типологію країн світу, загальні засади районування світу;

- знати основні етапи формування політичної карти світу, регіональний поділ світу, категорії географічного положення, особливості розвитку господарства регіонів та окремих країн світу, перспективи їх розвитку;

Уміння і навички:

- аналізувати роль і місце у світовому господарстві країн світу, характерні риси і структуру господарства окремих країн світу, сучасний стан взаємовідносин України з основними міжнародними організаціями та ключовими світовими державами;
- складати країнознавчу характеристику країн та порівняльну характеристику країн за певними ознаками.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальної дисципліни «Регіони та країни світу» базується на знаннях, здобутих студентами під час опанування навчальних предметів «Географія», «Економіка» у закладах загальної середньої освіти.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Вступ. Об'єкт і предмет. Закономірності й принципи регіоналістики та країнознавства.

Лекція 1. Що вивчає курс «Регіони та країни світу». Регіони світу (за класифікацією ООН). Державний лад та державний устрій країн світу. Типологія держав світу. Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Пізнавальна та конструктивна роль країнознавства у сучасному світі. Джерела знань про регіони та країни світу. Етапи формування політичної карти світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти.

ТЕМА 2. Європа.

Лекція 2. Загальна характеристика Європи. Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму та військової агресії. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Роль НАТО у загальноєвропейській системі безпеки. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Структура населення регіону. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агломерації, мегаполіси. Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Переробна промисловість. Основні регіони промисловості. Реіндустріалізація. Третинний сектор економіки. Сфера послуг. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.

Лекція 3. Країни Європи. Німеччина. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Система розселення і роль федеральних земель в її розвитку. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Німеччиною. *Франція.* Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку,

що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Франкофонія. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Францією. *Велика Британія*. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією. *Італія*. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Італією. *Польща*. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею.

ТЕМА 3. Азія.

Лекція 4. Загальна характеристика Азії. Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Урбанізаційні процеси. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість. Сільське і лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.

Лекція 5. Країни Азії. Японія. Місце країни у світі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Характерні риси просторової організації господарства: Тихоокеанський промисловий район, мережа технопарків і технополісів. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Японією. *Китай*. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортна орієнтація економіки. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Домінуючі складові третинного

сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм. *Індія*. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Індією. *Республіка Корея*. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортно-орієнтована модель економіки. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Республікою Корея.

ТЕМА 4. Австралія та Океанія.

Лекція 6. Загальна характеристика Австралії. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Австралії. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Географія вторинного та третинного секторів господарства. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією.

Лекція 7. Мікронезія, Меланезія, Полінезія. Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки. Розташування військових баз іноземних держав.

ТЕМА 5. Америка.

Лекція 8. Загальна характеристика Америки. Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації НАФТА, Меркосур, НАТО. Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні осередки промисловості в регіоні. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Америки.

Лекція 9. Країни Америки. США. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора США. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США.

Канада. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Канаді. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Канадою. *Бразилія.* Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Бразилією.

ТЕМА 6. Африка.

Лекція 10. Загальна характеристика Африки. Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість. Вторинний сектор економіки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Туристичні райони. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Африки.

Лекція 11. Країни Африки. *Єгипет.* Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Єгиптом. *ПАР.* Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з ПАР.

ТЕМА 7. Україна в міжнародному просторі.

Лекція 12. Україна в геополітичному вимірі. Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Європейський та Євроатлантичний вектори сучасної української геополітики.

Лекція 13. Україна в системі глобальних економічних відносин. Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науково-технічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 1. Вступ. Об'єкт і предмет. Закономірності й принципи регіоналістики та країнознавства.</i>	10 (14)	2	2			6 (10)
<i>Тема 2. Європа.</i>	10 (14)	2	2			6 (10)
<i>Тема 3. Азія.</i>	14 (18)	4	4			6 (10)
<i>Тема 4. Австралія та Океанія.</i>	14 (18)	4	4			6 (10)
<i>Тема 5. Америка.</i>	14 (18)	4	4			6 (10)
<i>Тема 6. Африка.</i>	14 (18)	4	4			6 (10)
<i>Тема 7. Україна в міжнародному просторі.</i>	14 (20)	4	4			6 (12)
Усього годин ОПП «РГГТ»	90	24	24			42
Усього годин ОПП «ЕСГРР»	120	24	24			72

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)
1	Державний лад та державний устрій країн світу.	2
2	Комплексна характеристика Європи.	2
3	Комплексна характеристика Азії.	4
4	Комплексна характеристика Австралії та Океанії.	4
5	Комплексна характеристика Америки.	4
6	Комплексна характеристика країн Африки.	4
7	Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу.	4
Всього годин		24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми та види роботи (самостійно ознайомитися з теоретичним матеріалом, підготувати тези основних питань відповідних розділів), форма контролю	Кількість годин (денна форма)
1	Типи територій на політичній карті світу. Державний лад та державний устрій країн світу. Етапи формування політичної карти світу. Типологія держав світу. Міжнародні організації світу. Категорії географічного положення. Внутрішній поділ держав. Регіональний поділ світу (за класифікацією ООН). Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Пізнавальна та конструктивна роль країнознавства у сучасному світі. Обговорення на практичному занятті.	6 (10)
2	Інтеграційні та дезінтеграційні процеси у Європі. Відновна електроенергетика в країнах Європи: регіональні особливості та відмінності. Структура й просторова організація виробництва чорних металів у країнах Європи. Лондон, Берлін, Париж, Київ: схожість і відмінність сучасного	6 (10)

	розвитку міст. Кластери в Італії як домінуюча форма організації виробництва товарів і послуг. Обговорення на практичному занятті.	
3	Екологічні виміри економічного зростання в країнах Азії. Географічне положення країни як чинник її економічного розвитку (на прикладі Туреччини і Сінгапуру). Країни Перської затоки – новий осередок індустріалізації. Острови Кюсю і Хоккайдо: контрасти Японії. Унікальність економічної системи Китаю. «Коридори зростання» в Індії. Значення цифрових технологій в економічному розвитку Республіки Корея. Обговорення на практичному занятті.	6 (10)
4	Національні парки Австралії як об'єкти міжнародного туризму. Розвиток Західної Австралії у контексті зростання глобального попиту на природні ресурси. Канберра – політико-адміністративний центр країни. Нова Зеландія – високорозвинена країна зі сприятливими умовами для ведення бізнесу. Країни Океанії – регіон екзотичного туризму. Обговорення на практичному занятті.	6 (10)
5	«Бананові республіки»: типові ознаки та сучасний розвиток. Панамериканське шосе – дорога через три Америки. Туризм як чинник. Форми територіальної організації новітніх видів промислового виробництва у США. Економічна взаємодія вздовж державного кордону між Мексикою і США. Складники підприємницького успіху української діаспори в Канаді та США. Обговорення на практичному занятті.	6 (10)
6	Кордони на політичній карті Африки: особливості делімітації та демаркації. Ангола: успішний розвиток після війни. Вплив колоніального минулого на сучасну міжнародну спеціалізацію та просторову структуру господарства країн Тропічної Африки. «Три кити» економіки Єгипту: Суецький канал, нафта, туризм. ПАР серед країн Африки. Роль України у продовольчому забезпеченні країн Африки. Обговорення на практичному занятті.	6 (10)
7	Основні регіони й країни-торговельні партнери України. Країни-інвестори та великі ТНК в Україні. Райони транскордонного співробітництва, приклади міжнародних науково-технічних проектів за участі України. Напрямки товарного експорту з України. Міжнародні транспортні коридори на території України. Зміни міжнародної спеціалізації України у зв'язку з інтеграцією в Європейський економічний простір. Основні туристичні потоки до України. Обговорення на практичному занятті.	6 (12)
Разом		42 (ОПП «ЕСГРР» 72)

6. Індивідуальне завдання
(програмою не передбачено)

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні,
- репродуктивні,
- проблемного викладу,
- частково-пошукові,
- дослідницькі методи

У разі подовження воєнного стану, пов'язаного зі збройною агресією проти України, та обумовленою цим складною безпековою ситуацією в Харківській області та місті Харків заняття проводяться дистанційно в форматі відеоконференції (платформи Zoom, Google Meet – на вибір студентів і з урахуванням обмеженості використання платформ). Консультації індивідуальні та групові відбуваються з використанням месенджерів.

8. Методи контролю

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне);
- Перевірка практичних робіт;
- Тестове опитування та письмовий контроль;

Курс «Регіони та країни світу» створений і відкритий для студентів на навчальній платформі Moodle. Всі види контролю проводяться й оцінюються на цій платформі.

Підсумкова (екзаменаційна) контрольна робота проводиться в письмовій формі. У разі проведення заліку в дистанційній формі використовується LMS платформа «Moodle» з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції. Використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відеофіксацію.

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, всі контрольні заходи мають проводитися з обов'язковим дотриманням студентами вимог академічної доброчесності. Якщо академічну недоброчесність виявлено при проведенні поточної або підсумкової контрольних робіт, то оцінка за виконання роботи має бути знижена до 0 балів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7				
4	6	6	6	6	6	6	20	60	40	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

ПЗ 1, ПЗ 2, ... – практичне заняття

Практичне заняття 1 – 4 бали:

виконання практичної роботи – 3 бали;

захист роботи, відповіді на запитання, участь у дискусії – 1 бал.

Максимальну кількість балів (4 бали) здобувач отримує за умови, якщо завдання виконані повністю та правильно на основі глибоких знань теорії та застосування методики дослідження, продемонстровано творчий підхід до розкриття питання, зауваження до виконаних завдань відсутні. Високі бали (3-2 бали) здобувач отримує за умови, якщо завдання виконані вчасно та повністю, містить несуттєві недоліки, знання достатні. Якщо завдання виконано частково, висновки не аргументовані, у роботі зустрічаються суттєві помилки, знання поверхові або фрагментарні здобувач може отримати бали у діапазоні (1 бал). Якщо робота не здана оцінюється у 0 балів.

Практичне заняття 2-7 – 6 балів:

виконання практичної роботи – 5 бали;

захист роботи, відповіді на запитання, участь у дискусії – 1 бал.

Максимальну кількість балів (6 балів) здобувач отримує за умови, якщо завдання виконані повністю та правильно на основі глибоких знань теорії та застосування методики дослідження, продемонстровано творчий підхід до розкриття питання, зауваження до виконаних завдань відсутні. Високі бали (5-3 бали) здобувач отримує за умови, якщо завдання виконані вчасно та повністю, містить несуттєві недоліки, знання достатні. Якщо завдання виконано частково, висновки не аргументовані, у роботі зустрічаються суттєві помилки, знання поверхові або фрагментарні здобувач може отримати бали у діапазоні (2-1 бали). Якщо робота не здана оцінюється у 0 балів.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом – 20 балів:

- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 4 *5 бали.

Підсумкова (залікова) робота – 40 балів:

- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 4 *10 балів.

Максимальну кількість балів (5 та 10 балів відповідно для поточної та підсумкової контрольної роботи) здобувач отримує за умови, якщо питання розкрито повністю та правильно на основі глибоких знань теорії та практики, продемонстровано творчий підхід та висловлені аргументовані власні думки. Високі бали (3-4 та 5-9 балів відповідно для поточної та підсумкової контрольної роботи) здобувач отримує за умови, якщо питання розкрито повністю, але містить несуттєві недоліки, продемонстровані достатні знання. Якщо питання розкрито частково, думки не аргументовані, у роботі зустрічаються суттєві помилки, знання поверхові або фрагментарні здобувач може отримати 1-2 та 1-4 балів відповідно для поточної та підсумкової контрольної роботи). Якщо відповідь відсутня – 0 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирічної шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Андреева В. М. Політична карта світу. Населення світу. / В. М. Андреева, Г. Д. Довгань. – Харків: Вид. група «Основа», 2004. – 160 с.
2. Антонюк Н. В. Теоретичні основи країнознавства: підручник / Н. В. Антонюк, М. П. Мальська, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. – К.: Знання, 2011. – 326 с.
3. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. / Безуглий В. В., Козинець С. В. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 688 с.
4. Дорошенко М. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: навчальний посібник для вузів / Микола Савович Дорошко, Роман Анатолійович Кривонос, Володимир Прокопович Крижанівський, Наталя Федорівна Сербіна. – Київ: Ніка-Центр, 2009. – 310 с.
5. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник / І. Дубович. – Львів: Видавничий дім «Панорама», 2003. – 580 с.
6. Ігнат'єв П. Країнознавство. Країни Азії: навчальний посібник для вузів / Павло Миколайович Ігнат'єв. – 2-е вид. – Чернівці: Книги-XXI, 2006. – 423 с.
7. Крижанівський В. П. Країнознавство: підруч. / В. П. Крижанівський, М. С. Дорошко, В. І. Головченко та ін. – К.: Знання, 2012. – 439 с.
8. Мальська М. Країнознавство: теорія та практика: підручник / Марта Пилипівна Мальська, Наталія Володимирівна Антонюк, Юрій Степанович Занько, Наталія Михайлівна Ганич. – Київ: ЦУЛ, 2012. – 527 с.
9. Масляк П. О. Країнознавство: підручник / П. О. Масляк. – К.: Знання, 2007. – 292 с.
10. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 749 с. Brussels, Belgium, 2006. – 384 с.
11. Яценко Б. П. Країнознавство: основи теорії: навч. Посібник / Яценко Б. П., Бабарицька В. К. – К.: Либідь, 2009. – 312 с.

Допоміжна література

1. Алексеєнко І. В., Курас А. І., Маргулов А. Х. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір. Дніпро: ДДУВС, 2021. 164 с.
2. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
3. Глобальні зміни світу 2025. Доповідь / [пер з англ.]. – Львів: Літопис, 2010. – 188 с.
4. Головченко В. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник / Володимир Іванович Головченко, Олена Кравчук. – Київ: НІЧЛАВА, 2006. – 336 с.
5. Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посібник. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436 с
6. Довідковий атлас світу / [відп. ред. В. В. Молочко]. – К.: Картографія, 2010. – 328 с.
7. Довідник НАТО (українською мовою). Укладач Шервен Ніколас., Public Diplomacy Division NATO, 1110 с.
8. Європейський Союз. Словник-довідник / Ред. М. Марченко. – К.: К.І.С., 2005.–142 с.

9. Європейський вибір України. Навчальний посібник. – Львів: Військовий інститут, 2007. – 216 с.
10. Ігнат'єв П. Країнознавство. Країни Азії : Навчальний посібник для вузів / Павло Миколайович Ігнат'єв . – Чернівці: Книги-XXI, 2004 . – 384 с.
11. Копійка В. В. Європейський Союз: заснування та етапи становлення. Навчальний посібник для студентів ВНЗ / Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. –К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.
12. Книш М.М., Котик Л.І. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. – Львів: Простір-М, 2021. — 130 с
13. Критерії членства в СОТ, ЕС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. / Гол. ред. І. І. Жовква, К., 2007. – 88 с.
14. Немець Л., Мезенцев К., Сегіда К., Кравченко К., Ключко Л., Телебенєва Є., Кандиба Ю., Кобилін П. Інформація: природа, людина, суспільство (суспільно-географічні аспекти) колективна монографія / за ред. Л. М. Немець, К. В. Мезенцева. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 408 с.
15. Немець Л., Сегіда К., Кандиба Ю., Кравченко К. (2021) До питання підготовки фахівців у галузі суспільної географії та регіонального розвитку в Україні / Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. пр. Харків, 2021. Вип. 12. С.21-35 URL : <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/>
16. Осика С. Г. Світова організація торгівлі / 2-ге видання, перероблене і доповнене / Осика С. Г., Пятницький В. Т. – К.: «К.І.С.», 2004. – 516 с.
17. Статистичний щорічник України за 2023 рік: статистичний щорічник / [за редакцією О.Г. Осауленка]. – К., 2024.
18. The Dictionary of Human Geography [Електронний ресурс] / [ed. by D. Gregory, R Johnston, G. Pratt, M. Watts & S. Whatmore]. – [Fourth Ed.]. – Режим доступу: <http://www.books.google.com.ua/books>.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Телебенєва Є. Ю. Регіони та країни світу: дистанційний курс [Електронний ресурс] / Є. Ю. Телебенєва // Центр підтримки цифрового навчання навчального відділу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=8117>
2. Міністерство економіки України. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://me.gov.ua/view/22e86f94-a9dd-421e-adcb-e38748a4b7cb>
3. Sustainable cities and communities - European Commission [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/database/sustainable-cities-and-communities>
4. Urban sustainability - European Environment Agency [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/urban-sustainability>

ОРГАНІЗАЦІЇ	САЙТИ
Міністерство закордонних справ України	http://mfa.gov.ua/ua
Державна служба статистики України	http://www.ukrstat.gov.ua/
Статистика за кордоном	http://ukrstat.gov.ua/work/stk22.html
Стативно-вікові піраміди	https://www.populationpyramid.net
Світова спадщина ЮНЕСКО	http://whc.unesco.org/
Міжнародна організація з міграції	http://www.iom.int

Світовий банк	http://databank.worldbank.org/
Африканський Союз	https://www.au.int
ООН	http://www.un.org
Організація американських держав	http://www.oas.org/
Євразійське економічне співтовариство	http://www.evrazes.com
Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ)	https://guam-organization.org/en/
Європейський Союз	https://european-union.europa.eu/index_en
Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	https://www.ebrd.com/
Європейська асоціація вільної торгівлі	http://www.efra.int/
Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)	http://www.osce.org/
Організація Північноатлантичного договору (НАТО)	http://www.nato.int
Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)	http://www.asean.org/
Ліга арабських держав	http://www.lasportal.org/
Андське співтовариство	http://www.acs-aec.org/
МЕРКОСУР	http://www.mercosur.int